

Zeitschrift Natur

JURNAL

PENTRĂ PERSOANILE ȘTIINȚELOR ȘI NATURALE ȘI ESAKTE, ÎN TOATE CLASELE

Pedigeat

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

N° 27.

(Anul al patrulea)

București

22 Iulie, 1859.

Konpindeea: Despre insekta kape strikъ paniца.— Пасеяа гнзърашъ.— Despre mîșșirile antiue —

Despre insekta kape strikъ paniца.

Mălci din arendașii noștri aveau pînă de-a lungul lor pe panița. Preună estraordinară ce a plătit pentru moșii, și-a închinat la le vorbă rekultiva prin semănarea paniței; însă speranța lor era numai o iluzie, căci multe kimii de paniță s'au stricat și fiindcă o insektă (ună verme) le a mîncat. Vermele de paniță a kazat la noi pînă la mare. Așa dară kestiznea despre natura acestei insekte și modurile de pînă, este o kestizne agricolă foarte mare la noi; de aceea neam închinat la vomă lăcră în interesul public și închinat la scopul acestei jurnale, consacrandă aici ună articolă pentru asemenea insekte vîtmătoare.

Insektelă să lăcră kape strikъ paniца, s'a închinat să se apate în anul 1853, în zăle

докри în Germania și în Elveția în kățimii mari pe kimii de paniță și de nani albi, în kăț, o parte mare a frunzelor a acestor plante erau mîncate kă totă pînă la lemne.

De și această vîci pentru agricole nu era nouă, căci de jă în anul 1720, s'a arătat în Marea Britanie, pe ză în anii 1835—1837, ză această verme negru a făcut devastăni (prăpădi) mari în agricole engleză și kare în Germania, ză agricole este studiată k'ză mare zel. Kă toate acestea, această insektă ne era kănosă; dară pînă era vizibilă ată în Europa.

Această insektă are ună corpă potndă cilindrică, plămă (fă pînă), ună kăț mică și 22 de picioare. Căle d'ntăi wease sînt arti-

кълате ши таре ка корнѣ, челе дѣне зрмѣ сѣнтѣ неартікълате ши мої. Корнѣлѣ арѣ пе спинареа са ниште верці оризонтале чепѣшиї, апої аѣ ши треї верці лѣнці верці каре мергѣ де ла канѣ пѣнѣ ла коадѣ. Лѣнгѣ амѣндоѣ ачесте верці латерале, се афѣ ка доѣ инфлѣтѣрї ла fie-каре инелѣ алѣ корнѣлѣ; чеа д'инѣїа зѣнфлѣтѣрѣ е маї mare; вѣ ачестѣ локѣ се vede ниште гѣрї негре; асте сѣнтѣ стирмателе инсектеї саѣ гѣра прин каре рѣсѣлѣ аерѣ. Канѣлѣ анїмалѣлѣї, пѣчїоа-реле де ла пентѣ ши партеа дїн афарѣ а пѣчїоа-релорѣ вѣрці, сѣнтѣ негре. Кѣндѣ креште, тоатѣ спинареа еї devine d'о колоаре monotонѣ неа-грѣ, вѣїндѣ вѣ верде. Ачестѣ ларвѣ (инсектѣ) трѣште вѣ societate ши се цїне пе партеа де жошѣ а фрѣнзеї, пе каре ле мѣнїнкѣ де ла мар-цїне, рѣпѣндѣ-ле ши вѣнѣрїндѣ-ле. Ымѣлетѣлѣ еї este foarte вѣчетѣ; кѣндѣ се мїшкѣ, рїдїкѣ пар-теа де денїнта а корнѣлѣ паркѣ кастѣ дѣне чева. Кѣндѣ шеаде вѣ одїнѣ, о гѣсеште чїне-ва зѣкѣндѣ дрентѣ саѣ кѣрватѣ вѣтр'о формѣ спїралѣ, вѣ кїтѣ чеа маї мїкѣ мїшкарѣ а вїн-їлѣлї, о дѣ жошѣ. Еа easѣ вѣ челе д'инѣїї 15 але лѣнеї Septembrie; дѣне 15 зїле се фаче не-вѣзѣтѣ; акѣмѣ дѣне че а крескѣлѣ, се кѣлѣндѣ вѣ пѣмїнтѣ, зѣнде 'ши прегѣште челелѣ овале де пѣмїнтѣ, ле netezеште пе де пѣзѣнтрѣ кѣ спїма еї лїпїчїоасѣ, апої пе зрмѣ ле кѣнѣшеште кеар к'о пелїцѣ мѣтасоасѣ ши лѣчїтоаре, ка мѣргѣрї-тарѣ. Ачестѣ кѣсѣцѣ este паратѣлѣ ернеї алѣ инсектеї, зѣнде се скїмѣтѣ ши devine о нїмфѣ алѣлѣ. Вѣ лѣна лѣї Маїѣ вїїторѣ, анїмалѣлѣ а аѣзѣнсѣ ла челѣ дѣне зрмѣ градѣ алѣ десволатѣреї сале, а devenїтѣ о весне, атѣнчї лѣапѣдѣ вѣвелїшѣлѣ еї де нїмфѣ, рѣне кѣсѣца, се сѣе сѣсѣ пе пѣмїнтѣ сѣоарѣ пе дїферїте plante, маї кѣ seamѣ пе tran-дѣфїрї (rosa centifolia, де ачееа ачестѣ инсектѣ се ши пѣмеште Athalia centifolia) акѣмѣ, вѣчепе се пѣїе оаѣлѣ. Дарѣ ачестѣ весне с'а обсерватї пѣ нѣмаї вѣ лѣна лѣї Маїѣ, чї ши ла сѣїрїшїтѣлѣ лѣї Іѣліе ши ла вѣчепѣлѣлѣ лѣї Авѣгѣстѣ, прин каре вѣмпрѣїцїраре аѣ конкїсѣ кѣ ачестѣ инсектѣ про-дѣче доѣ ценерациїнї вѣ кѣрѣлѣлѣ зѣнї анѣ. Апої зѣнїї натѣралїштї аѣ прелїнсѣ кѣ се vede кїте о-датѣ ла ачестѣ инсектѣ ши треї ценерациїнї вѣ кѣрѣлѣлѣ зѣнї анѣ.

Нѣ е вѣнкѣ кѣноскѣлѣ бїне, пе каре plantѣ веснеа пѣне оаѣле сале вѣ лѣна лѣї Маїѣ. *Bremi*

а прелїнс кѣ веснеа пѣне оаѣле сале пе plantеле акѣтїче дїн familieа крѣчїферїлорѣ каре крескѣ вѣ стѣлѣ пе марцїнеа бѣлцїлорѣ ши кѣ нѣмаї вѣлїмїлареа адѣче ши transportѣ ачесте оѣлѣ пе раницѣ ши нанї. Дакѣ арѣ фї аша, арѣ фї оаре кѣм оарешї ши каре консоладїснї пентрѣ аргїкѣл-торї. Motївеле пробавїле каре арѣ фї вѣ stare сѣ prodѣкѣ ачестѣ стрѣмѣтаре а озелорѣ, este о варѣ плїоїоасѣ (прѣкѣмѣ вѣ анѣлѣ 1853 ши estimп пѣнѣ вѣ лѣна лѣї Іѣліе) каре вѣнеакѣ бѣлцїле ши фаче кѣ веснеа е сїлїтѣ сѣ кѣсте алте неамѣрї де крѣчїфере (адекѣ нанї ши раницѣ) спре а дѣ-пѣне аколо озеле еї. Маї кѣ seamѣ, вїндѣ кѣ вѣтр'зѣнѣ asemeneа анѣ, раница нѣ преа креште фрѣмосѣ; апої есперїїнцїа а доведїтѣ кѣ д кѣ о plantѣ пѣ креште бїне, este маї зѣнѣсѣ а devenї шедїнцїа инсектелорѣ вѣтѣмѣтоаре, де кїтѣ о plantѣ вѣ вїгоареа еї. О алѣ вѣмпрѣїцїраре кѣрїоасѣ este кѣ дѣне обсервацїснїле лѣї *Bremi*, веснеа гонїтѣ вїндѣ дїн plantѣле крѣчїферї акѣтїче, пѣне вѣлїїашї датѣ озеле еї пе мѣштарѣ сѣлѣватїкѣ (їарѣ зѣнѣ крѣчїферѣ) ши пе зрмѣ ле transportѣ пе раницѣ ши нанї.

Еатѣ ши о алѣ чїркѣмстанцѣ интересанѣ. Вѣнтрѣ инсекте, familieа чеа mare а веснїлорѣ, жоакѣ зѣнѣ ролѣ foarte mare прин вѣмѣлцїреа лорѣ енорнѣ; дарѣ ачестѣ familie арѣ ши мѣлцїї вѣнамїчїї вѣ лѣмеа анїмалѣ каре о гонескѣ ши факѣ ка сѣ нѣ се вѣмѣлцїескѣ neste мѣсѣрѣ; апої вѣ анїї чеї дѣне зрмѣ (нѣ се шїїе де че кавѣтѣ) вѣнамїчїї веснїлорѣ с'аѣ вѣмѣїннатѣ преа мѣлѣлѣ, де ачееа с'а вѣмѣлцїтѣ веснеа neste мѣсѣрѣ ши asta este poate ши кавѣза де че веснеа prodѣк-тоаре ларвеї вѣтѣмѣтоареа раницїї, с'а вѣмѣлцїтѣ вѣ анїї дѣне зрмѣ алїтѣ де мѣлѣлѣ ши алїтѣ де вѣ-тѣмѣторѣ пентрѣ аргїкѣлѣрѣ.

Тоїѣ деспре ефектеле вїїтоаре а ачестеї вѣнвазїснїї а веснїлорѣ вѣ лѣме, се крѣде кѣ ши вѣн домѣнѣлѣ веснїлорѣ се ва рестабїлї екїлїбрѣ депанцїатѣ пентрѣ зѣнѣ моментѣ, ка ши вѣ Еѣ-ропа акѣмѣ вѣн домѣнѣлѣ оамѣнїлорѣ. Вѣмѣлцїреа ларвеї ачестеї весне, ва prodѣче негрешїтѣ ши вѣмѣлцїреа вѣнамїчїлорѣ сѣї. Ла попѣлїї де веснї, ка ши ла попоарелѣ оамѣнешїї, домінѣ лѣцеа етернѣ, кѣ: кѣндѣ зѣнѣ попорѣ devine преа tare, преа апѣзѣторѣ аспїра челорѣ-лалцїї, ачешїїа се адѣнѣ факѣ о коалїцїїне ши комбатѣ пе вѣнамї-кѣлѣ лорѣ комѣнѣлѣ пѣнѣ кѣндѣ рестабїлѣзѣлѣ екї-

лірх пердстѣ. Аша дарѣ, кѣлтиваторіи де раницѣ нѣ требе съ се сперіе ші съ ласе де кѣлтѣра ачестѣі артиколѣ каре дѣ знѣ фолосѣ фортѣ шарѣ.

Дарѣ съ ворѣимѣ ші де мизлоачеле каре с'а пропѣсѣ спре стѣрпиреа ачесторѣ ларве.

Ўніи аѣ пропѣсѣ ка съ се саве адінкѣ ші съ інтоаркѣ тотѣ пѣмінтѣлѣ кімпѣлѣи ѣнде с'а арѣлатѣ ачестѣ ларве; *Westroord* рекомандѣ ка съ ласе раѣеле съ паскѣ інтр'ѣнѣ асемenea кімпѣ; кѣчѣ, зиче елѣ, раѣеле ворѣ мінка тоате ачестѣ ларве; алѣіи аѣ пропѣсѣ строніреа кѣ апѣ де варѣ, кѣ апѣ де пелінѣ, кѣ ченѣштѣ ші кѣ фѣнн-цені де кошѣ саѣ фсѣмѣ де пѣчѣоасѣ саѣ ана ін каре с'а тонітѣ фікатѣ де пѣчѣоасѣ (*Hepar-sulfuris*) ш. ч. л.

О алѣ спецѣ вѣлѣмѣлоаре пентрѣ раницѣ естѣ о весне галбѣнѣ; femela ачестѣі весне, пѣне оѣлѣ сале ін ѣсѣтѣра чѣлѣлѣрѣ а фѣрнзеі; дѣне 5 саѣ 6 зилѣ easo дін оѣзѣ иште ларве (вермі) фортѣ мінкѣчѣоасѣ, каре ші скімѣлѣ пелеа ін маі мѣлѣ ріндѣрѣі.

Ін ѣенѣре весніло каре се ѣінѣ не фѣрнзе, саѣ ін лемне, сінтѣ фортѣ вѣлѣмѣлоаре пѣдѣрѣі-лорѣ, грѣдінілорѣ, кімпіілорѣ, д'арѣлѣрѣ ші із-лазѣрѣлорѣ ноастре. Дарѣ чеа маі марѣ парте а ларвелорѣ веснелорѣ, сінтѣ інкѣ пекѣноскѣте ла натѣралістѣ; атітѣ съ итѣіе кѣ маі тоате лар-велѣ лорѣ кѣноскѣте, се нѣстрѣскѣ де фѣрнзѣле вѣѣталелорѣ каре аѣ трѣнкѣірѣі таре лемноасѣ адекѣ арѣборѣ ші іѣфе. Дарѣ дінтрѣ тоѣі арѣборѣі. чеі кѣ аче (молісте) сѣфѣре маі мѣлѣ д'ачестѣ паразіте. Дарѣ нѣчѣ аніѣл, нѣчѣ мес-теакѣлѣлѣ, салѣіа ші плеоніи нѣ рѣмінѣлѣ неатінші д'ачестѣ інсерте. Асемenea ші трандафії ші тоѣі арѣборѣі ноамелорѣ ноастре нѣ сінтѣ скѣ-тіте де дінселѣ; прін ѣрмарѣ маі тоате вѣѣ-талелѣ каре конріндѣ лѣкрѣреа арѣікѣлѣтѣрѣі ші маі кѣ сеамѣ а сілѣікѣлѣтѣрѣі ші Horticultureі ноастре сінтѣ есѣпсе дѣрїмѣтѣрѣі пѣнѣмерѣоаселорѣ спецѣ де весні.

Веснеа, кіндѣ а аѣнѣсѣ ла десволтареа еі перфектѣ, естѣ лемѣштѣ ін міншкарѣа са, шеаде прінѣлѣвара не фѣрнзе саѣ флорѣ ші се нѣстрѣште де земѣрїле дѣлѣі але флорілорѣ. Ўнеле дінтр'інселе сінтѣ карнівоаре, атакѣ ші не алѣ інсекте ші ле шѣнікѣлѣ. Веснеле аѣ знѣ канѣ ларгѣ, не канѣ стаѣ антѣне (фірї сімѣіторѣі) дрѣонѣі ші сімліі,

ла знїі маскѣлѣ де весні, антѣонелеле аѣ ка бар-беле мїчї, ла алѣіи сінтѣ фѣркарѣі (ка о фѣрка мїкѣ) вѣрѣта естѣ кѣ тотѣлѣ лінітѣ ші крескѣтѣ де пентѣ. Чѣле патрѣ арїні арѣлѣтѣ знѣ десемнѣ фѣр-мосѣ. Femela аѣ прїімітѣ дін натѣрѣтѣ знѣ де-себітѣ орѣганѣ каре ле сѣрѣлѣ ла депѣнѣреа оѣл-лорѣ лорѣ. Адекѣ не сѣфірмітѣлѣ де д'індѣрѣтѣлѣ алѣ корпѣлѣі аѣ ка о теакѣ компѣсѣтѣ де доѣ фї саѣ ѣша каре сеамѣлѣ кѣ доѣ кѣѣіте. Ін а-чѣастѣ теакѣ, се алѣ знѣ орѣганѣ каре арѣ форма знѣі фѣрѣстрѣле кѣ каре съ таіе лемне. Кіндѣ фе-мѣла ва съ пѣіе оѣлѣ еі ін вр'о плантѣ саѣ алѣ ѣнде-ва, інгрѣрѣште планта саѣ локѣлѣ кѣ ачестѣ інстрѣментѣ іѣіосѣ карѣ'лѣ скоате дін теакѣ. Ачестѣ гѣлѣрї орї кѣ ле факѣ де кіте зна інтр'о плантѣ, саѣ знѣ ріндѣ рѣгѣлатѣ де гѣлѣрї інтр'о плантѣ; пѣнѣ ін фіе-карѣ гѣлѣрѣтѣ, знѣ оѣ ші ласѣ оѣлѣ ла воінѣа соартеі, нѣ се маі окѣпѣ де еле. О есѣпѣісіне а ачестѣі рѣгѣлѣ, о фачѣ о веснѣ дін Нѣоа-Оландѣ нѣмітѣ *Perga Levisii* каре шеаде не оѣлѣ еі ші ле клѣчѣште інток-маі ка о пасѣре, ші кіндѣ нѣіі еі easѣ іі інсо-ѣште ші кѣ пѣчѣіоаре інтінсе съ шеазѣ несте діншіі ші 'і анѣрѣтѣ ін контра вр'ѣнѣі атакѣ.

О імпрѣіѣрѣаре кѣрїоасѣ ла оѣлѣ весне-лорѣ естѣ, кѣ ачестѣ оѣзѣ крескѣ кеарѣ дѣне че че ле аѣ нѣсѣ веснеа. Імпрѣіѣрѣлѣлѣ ачесторѣ оѣзѣ парѣ се фачѣ о рогоашѣ. Асемenea естѣ рѣмаркабілѣ кѣ ѣнеле ларве арѣнкѣ о матѣріе ліквідѣ орї дін гѣра лорѣ орї де нште гѣлѣрї партїкѣларѣі каре ле аѣ не корпѣлѣ лорѣ.

Амѣ зисѣ маі сѣсѣ кѣ ларвелѣ веснелорѣ каре факѣ атїла де мѣлѣ стрїкѣчїзні ін лѣне, аѣ прїімітѣ де натѣрѣтѣ о мѣлѣіне де інамїчї каре ле рѣнескѣ ші ле прѣлѣдѣскѣ. Ачѣштї роніторѣ аї веснелорѣ се алѣ ін тоате класеле але рѣ-нѣлѣі анімалѣ адекѣ інтрѣ маміфѣре сінтѣ: шоарѣчїі, вѣверїѣеле, порѣіі; інтрѣ пасѣрї, о мѣлѣ-їне де пасѣрї нѣміте інсектївоаре (мінкѣтоаре де інсекте); ші тоате амфібїіле (шоіірѣле) ші кеарѣ інтрѣ інсекте се гѣсѣскѣ о мѣлѣіне де спецѣ рѣнїтоаре ші карнівоаре каре рѣнескѣ маі кѣ сеамѣ веснеа.

Еатѣ кѣ амѣ зисѣ кѣ ачѣштї врѣжмашї аї нѣштїрїі, сінтѣ ронїї д'алїїі врѣжмашї ін натѣрѣтѣ; фіе-карѣ ла ріндѣлѣ сѣлѣ, зиче прѣверѣлѣ. Ачѣаста не адѣѣо амінте ачѣеа че а зисѣ одатѣ знѣ філосѣфѣ вѣкїѣ (кѣчї а фостѣ знѣ тімнѣ кіндѣ

era filosofii în lume de mi nu există încă „nici
 doctorii nici profesorii în Philosophia). Acestă
 filosofie zămintă dintr-un război și război și
 kadaveră de omă nekată pătindă acolo; a zisă
 fiindă că ai înecat (pe alții) ai fost și tu ne-

kată, mi avei ce să înecată voră fi mi ei
 înecați.

Estă că mi din observațiile vechi vesni-
 loră poate să ne căsărite odată o fosositoare
 prescripțiile de morală.

Пасея флѣтравѣ.

De cândă nămai sîntă profesii care prevădă
 viitoră, lumea căsărite dăne felpimă de profesii mi
 vizionari ca să-i prevădăscă челă pătindă ploaie
 mi timpulă frumosă; acesătre trebură a lumăi
 moderne a pătindăscă calendarii mi barometrii,
 Dară s'a observă că calendarii sîntă adese-ori
 minciunoși mi că barometrii sîntă de mătă ori
 nă esakte apoi kostă mi parale; de acesă oa-
 menii de pîndă să căsărite dăne și profetă de
 ploaie săă barometru mai estindă fiindă mi kîtă
 se poate de sigură. Negrindă și asemenea
 obiectă între oameni, lă să căsărite între ani-
 male mi așă să deskonpărită oamenii de pîndă
 o mătăime de animale de la mătăime mi broasă,
 și la fлѣтравѣ care sîntă în stare să pre-
 vează ploaie mi timpulă frumosă.

Să observămă akimă mai d'aproape ne a-
 cestă pasăre.

Пасея флѣтравѣ (oedimenus crepitans,
 vezi алѣтравѣ fлѣтравѣ) aparține la o familie
 mare de paseri nămită familia fлѣтравѣloră,
 care se destina în forma loră prin zămătoa-
 rele caractere: Aceste paseri să și căă pot-
 tindă pară zămăită, că okii mari, și căă
 skriptă moale ne la baza lă; și rită skriptă
 avindă fлѣтравѣ moi mi sbrăită care face că se
 pare că rită este totă așă de grosă ca mi
 căă. Nici o speță din acesă paseri nu ajunge
 la vră mătăime însemnată; trăiesă pretăindă
 mi se pîndă în locuri șede nisăoase, să în iz-
 lazări zmede, fлѣтравѣ căă izdeale. Dară mai mătă
 îndărtă de kîtă năinte. (Estă că acesă profesii
 nu sîntă progresisti căă mără îndărtă). Dintre
 toate paserile emigrătoare care la primăvară
 emigrează de la noi, fлѣтравѣ mără челă
 mai departe căăre nordă.

Fлѣтравѣ din Европа care există mi la
 noi în kîmăle de la bală să și căă

este d'o mătăime ekăle căă căă loră, e
 mără dreptă, e neaskărită, căă și la
 okii; nișoarele sîntă groase, căăre, deță
 de d'îndărtă lănește, să 14 nene în koadă
 loră askărită la vîră; în privăndă kolorei pe-
 ni-loră seamă căă căă; peste arini să căă
 doză mără ală; rită mi imprecărită oki-
 loră este ală, să nene mari în arini mi koadă;
 pătăina căă și nișoarele, sîntă galbene;
 mătăimele căă e de 15—17 dolări dară
 kîndă pîne arini întăne, să 32—36 dolări
 mătăime.

Пасея acesă locășă în locuri șkate,
 nisăoase lătră și; există în partea meridio-
 nală a Europei, pătăindă în Italia, sbrăită Fran-
 ceii, Grecia, la noi mi în sbrăită Rusiei apoi
 mi în partea nordică a Asiei mi în partea
 okcidentală a Asiei. Zăă doarme sîndă ne și
 nișoară săă căă, dară noantea eășă mi
 zăă dăne prada sa. Fлѣтравѣ k'o mare izdeale
 pîndă căă săă în năinte, zăă preă bine
 mi zăă skoate și glasă ca d'o mătă stă-
 rindă „Kraerit, Kraet;“ acesătre stăă o skoate
 mai căă seamă kîndă prevăde ploaie; e foarte
 sfîciosă, fлѣтравѣ de omă; se nătrește de vermi,
 insekte, mără mi, mătă preă mătă căă
 mi șoareci mi, broasă mi șonăre, le pîne
 oasăre lăvîndă mi vîndă viktămele sale căăre
 pătăindă; eășă lăvește ne dănele întărită și
 kîndă le a pătă oasăre mi a trăită căă
 loră, tokmai atăă le mătă adeă le înrite
 căă și căă. Are obiceiă căă pătăă
 netre căă găra sa, ca să bază dăă nu sîntă vermi
 de sbrăită dănele. Kăă lă, săă ca să zăă
 mai bine, găă și pîne oăle sale, o așăă
 ne și locă șkată, askăzindă oăle în nisăă
 care sîntă în nătră de 2—3 mi sîntă pătă.
 Femăle kloăă acesă oă în căă de 17

зіле, карнеа тинерілорѣ нѣмаі е бѣпъ де мінкаре; іп рошіе се фаче дочілѣ ші рѣміне лінгъ омѣ.

Афаръ д'ачестѣ флѣтрасхѣ дін Ехрона, есістѣ ші іп цѣріле поларе о алтѣ снецъ де флѣтрасхѣ нѣмітѣ *flustrasus aspitus* (*Charadrius pluralis*). Ла ачестѣ пасъре, чіоклѣ е маі скѣртѣ де клѣ канъ, е дебілѣ ші дронтѣ; аре нѣмаі 12 нене іп коадъ. Колоареа флѣзілѣ е неаръ кѣ пете аспіте; нѣмаі ла коадъ н'аре ачесте пете; лѣн-цімеа лѣ е де 10—11 поліче дарѣ дїндѣ арініле інтінсе, лѣнцімеа ажанѣ ла 23—25 полічі. Ачесте пасѣрї сѣорѣ іп соціетате ші формѣвъ атхнчі зѣспїндѣ форма знѣ V інторсѣ. Се нѣспрескѣ де вермі ші де інсекте, аної ші де дїферїте боаве. Бѣрѣцелѣ шеаде маі тотѣ-д'аѣна лінгъ фе-мела каре естѣ маі подї-тоаре де клѣ ла флѣтрасхѣ ордінарѣ; кѣчї нѣне 4 озъ марї галвене ші мѣрдаре нѣтате кѣ пете алѣастре. Шї ачестѣ флѣтрасхѣ стрїгъ кїндѣ естѣ се казъ плоаїе; інсъ ачестѣ профетѣ аре о карне маі бѣпъ; кѣчї карнеа лѣ е алїта де стїматѣ ка шї карнеа бекацілорѣ.

Афаръ д'ачесте доъ сне-це де флѣтрасхї сїнтѣ шї алте снеце, інсъ нѣ маі марї де клѣ знѣ чіокїрлан аної естѣ шї о алтѣ снецъ іп Егїптѣ (*Charadrius egypticus*) деснре каре се пре-тїнде кѣ естѣ алїта де ін-дрѣснеацъ кѣ, кїндѣ веде кѣ знѣ інсектѣ с'а рѣтѣчїтѣ іп гѣра крокодїлѣлї дорпїндѣ ачестѣ пасъре, кѣлезеацъ шї о скоате кеарѣ дїн гѣра терїбілѣ ачестї монстрѣ. Еатъ о пасъре індрѣзнѣацъ! Дарѣ нѣ е нїмінеа профетѣ фѣрѣ кѣражїѣ; ачѣаста естѣ о кѣалїтате фоапте черѣлѣ ла солдаці, профѣції шї жѣрналїстї!

Превѣдѣреа плоїї о гѣсїмѣ нѣ нѣмаі ла мѣлте анїмале до тренте інферїоаре прекумѣ ла вѣроаште, ла трїтоне, шї ла лїніторї; аної о гѣ-сїмѣ кеарѣ шї ла знїї оаменї. Естѣ кѣноскутѣ

кѣ оаменїї каре сѣфере де ревматїзмѣ кронїкѣ саѣ каре аѣ жѣрме де рѣпї не корпѣлѣ лорѣ, превѣдѣ скїмѣареа тїмпѣлї дакѣ ва венї плоаїа саѣ фѣртѣна ш. ч. л. Ачѣштї оаменї с'а фѣкѣтѣ, ка сѣ зїчѣмѣ аша „Барометрї вії. Сїнтѣ знїї каре сїнтѣ мїндпї не ачестѣ прївілѣціѣ алѣ лорѣ. дарѣ нї се паре кѣ орї-че превїзіїне а знїї омѣ каре нѣ віне дїн калкѣла інделѣнчїїнеї, чї дїн вр'о дебілїтате а корпѣлї, нѣ поате сѣ кон-стїтѣе знѣ прївілѣціѣ.

Прекѣмѣ шї „*limpeda-vedepe*“: (*Clairvoyanu*) а чѣлорѣ магнетїзаці іарѣ нѣ арацѣ вр'о інѣлѣаре а ачестѣ персоане песте чѣї-лѣлїї оаменї, чї дїн кон-тра о порогїре де тѣеанта сѣсватѣ де омѣ кѣре естѣ фїлѣлї інтелїгенцїї, ла класа фїїндѣлорѣ інсѣлѣгїте маї нѣдїнѣ інзѣспате де па-ціїне шї маї борате ін ін-стїнкте. Де ачѣеа марне-тїсатѣлѣ кѣ *limpeda ve-vedepe* аре ачѣастѣ кѣалї-тате нѣмаї кїндѣ сетѣ а-дорпїтѣ, еа се жѣрмеацъ фѣрѣ воїнцъ шї фѣрѣ кѣ-цѣлѣареа лѣ шї кїндѣ се деушеантѣ нїчї нѣ шїїе кѣ аре асемѣнеа кѣалїтате; астеа тоате сїнтѣ імпреуїс-рѣрї каре арацѣ кѣ ачѣастѣ кѣалїтате (*limpeda vedepa magnetik*) асте нен-трѣ дїнсѣл жп лѣкѣрѣ стрїїн каре нѣлѣ апаруїне.

Амѣ авѣлѣ ла знѣ алѣ локѣ оказїїне а ворбї маї мѣлѣ деснре ачѣаста; аїчї амѣ врѣтѣ нѣмаї а кон-стїтате кѣ дїн нѣнѣкѣлѣ ве-

реї алѣ илїїндѣлорѣ натѣрале орї-че превїзіїнеа віїторѣлїї каре нѣ е базатѣне леуїле лоуїче шї нїсікологїче інтрѣ ін домѣнѣлѣ нотологїї шї кон-стїтѣе знѣ фѣноменѣ аномалѣ есѣпѣціоналѣ ін віѣага омѣлї.

Деснре превїзіїнеа саѣ сѣ зїчѣмѣ маї віне прѣсїмѣїреа плантелорѣ нѣнтрѣ плої шї скїмѣ-ареа тїмпѣлї, іарѣ амѣ ворбїтѣ ла знѣ алѣ локѣ маї не ларѣ.

Charadrius pluralis L (флѣтрасхѣ де плоїї.)

Despre mърsърile antice.

De

A. Treb. Lauriani.

G. (Зрмаре.)

IV. În totъ modъl е лъркър demnъ de însemnatъ, къ де ла дескоперіеа Америкеі Іпкоаче s'аъ adъs-ъ de 50 de opі mai mърlъ арїїнтъ de кїтъ азръ Іп Европа *), шї къ toate ачестеа репортърлъ азрълї къръ арїїнтъ авїа s'аъ sxitъ de ла 1: 10, ба Іп Галїа де ла 1: 12, пъръ ла 1: 15, кърдъ аръ аштента омърлъ ка съ се fie sxitъ челлъ пърїїнъ ла 1: 50, адекъ ка пентръ 1 лїбръ де азръ съ се чеаръ 50 лїбре де арїїнтъ. Ачестъ феноменъ нъ се poate espїка алтмїтереа, де къръ къ арїїнтърлъ се каъръ май таре де къръ азрълъ, шї се Іпребїїндреазъ май таре кантїтате де арїїнтъ пентръ монете, vase, instrъmente, ornamente, де къръ де азръ. Іп annї ачешї дїн зрмъ s'аъ дескоперїтъ foarte марї мїнере де азръ Іп Калифорнїа шї Іп Австралїа, каре дакъ се ва пне Іп кърсъ, poate къ Іпчетърлъ съ редъръ рърортърлъ де 1: 12, шї Іпкъ кїаръ де 1: 10 къръ арїїнтъ, кърмъ аъ fostъ Іп евърлъ mezїлъ. Ачеста аръ fi Іп адевъръ о делзаре а азрълї. Даръ espерїенца не ва аръта де се poate Інтїмпла, шї де нъ Іпфлєскъ алте карсе спре а да лъркърїлоръ алтъ дїрекцїоне.

Іп тїмърїле векї азрълъ шї арїїнтърлъ Асїеї се върса прете Европа. Де ла дескоперїеа Америкеї, ачесте метале се адъръ Іп Европа, се пнъ Іп кърсъ шї се вапъръ прете Асїа. Американїї пъртескъ Іп ачестъ modъ трїбъръ Европеанїлоръ, шї Европеанїї Асїатїчїлоръ, пре кърдъ Іп векїме Асїатїчїї пъртеа Европеанїлоръ. — Іпкъ зпъ лъркър мерїтъ рефлєссїоне серїоасъ Іп обїектърлъ ачеста, къ де шї s'аъ skosъ дїн пърмърнтъ Іп зїмеле noastре атъта азръ шї арїїнтъ, Інсъ предрїле лъркърїлоръ s'аъ алтератъ Іп Европа, ubi plurimum, нърмай пъръ ла 4 grade; еаръ Іп Асїа май къ нъ се кърноаште Іпфлєнцѣ ачестора. Де знде зрмеазъ къ Індїенцеле вїецї Іп алте лъркърї, sїнт къ мърлъ май марї, де къръ кантїтатеа де азръ шї де арїїнтъ пентръ estїмапеа лоръ.

*) Прекърмъ зїкъ чеї май мърлї калкєлторї, шї прекърмъ се vede дїн чеа че prodъчае пре annъ мїнереле Америкеї пре ла Іпченгїа скєлєлї ачестїа, адекъ 57,650 марче де азръ, шї 3,250,000 марче де арїїнтъ. Даръ дше Humboldt possessїїїле Іспанїлоръ шї алє Португалїлоръ дїн Амерїка аръ fi prodъссъ пъръ ла annлъ 1803 Іп кърсъ де 311 annї 3,625,000 марче де азръ, 512,700,000 марче дъ арїїнтъ.

H.

I. Омърлъ мърсоаръ валоареа лъркърїлоръ дъръ Індїенцеле sale шї дъръ dїffїкєлєцїле къ карї се лъръ пентръ кършїтареа ачелоръ лъркърї спре контентареа Індїенцелоръ. Індїенцеле омърлї sїнт парте натърале парте идеале; дїнтре ачестеа челе май Імперїоасе аъ fostъ шї рърмърнъ Індїїнцеле натърале. Ачестеа се редъръ ла нъртрїмърнтърлъ, вештїнїтеле шї локзїнцѣ омърлї. Іп фрanteа Ітъроръ лъркърїлоръ neчessаре пентръ вїеацѣ омърлї съръ пърнеа шї апа, апої аерълъ шї лърмїна соарелї. Мърлємїтъ проведїндрї, къ нї аъ datъ toate ачестеа Іп авънданцъ аша де таре Іпкъръ птермъ съ ле авемъ пре тоатъ Іацѣ пърмърнтърлї сѣлъ съръ де нїчї о fatїръ (прекърмъ азрълъ шї лърмїна), сѣлъ къ пърїїнъ адоперърчїїне пропорцїонатъ птерїлоръ fie-къръї омъ, (прекърмъ пърнеа). Дїнтре мїнерале чеа май neчessаръ este sarea, шї ачеста Іпкъ аъ флєк'о натърѣ Іп кантїтате дестърлъ де таре пентръ Індїенцеле омърлї. Дїнтре метале челъ май neчessарїѣ е ferrълъ дїн каре не Іачемъ дїверселе Істръmente къ карї не сервїмъ Іп вїеацъ спре кършїтареа лъркърїлоръ; шї ачеста Іпкъ се афлє Іп кантїтате дестърлъ де таре Іп пърмърнтърлъ нотръ. Май пърїїнъ neчessаръ е арама, Інсъ е шї май паръ де къръ ferrълъ. Шї май пърїїнъ neчessарїѣ е арїїнтърлъ, каре е шї май паръ де къръ арама. Азрълъ е май пърїїнъ neчessарїѣ де къръ toate челе-лалте метале, Інсъ fїїндъ къ е май паръ Іп натъръ де къръ дърселе, се sokotеште де челъ май прецїосъ. Кърдъ арїїнтъръ шї азрълъ аръ fi Іп кантїтате алтъръ де таре ка ferrълъ, н'аръ авеа нїчї зпъ прецъ. Даръ fїїндъ къ sїнтъ аша де парї, шї се нотъ skoate дїн пърмърнтъ нърмай къ марї грєкърдї, оаменїї прїп о конвенцїїне Іацїлъ, ле аъ прїїмїтъ дрентъ мърсърї алє лъркърїлоръ, шї прецъскъ toate лъркърїле дїн натъръ дъръ дърселе, кїаръ шї fatїра лоръ.

Зпъ омъ арє Іп цєнере Індїїнцъ де 16 пърърнтарїе де гръъ пре annъ пентръ пърнеа са, шї де о кантїтате де sare, лєгърмї, поаме, ланте, карне, etc. карї Імпрєнъ лзате факъ зпъ екзївалентъ де 2×16 пърърнтаре де гръъ, шї toate ачестеа Імпрєнъ, адекъ $3 \times 16 = 48$ пърърнтаре де гръъ пре annъ факъ annona ordїнаръ а зпїї омъ. Пентръ вештїнїле шї локзїнцъ май арє о-

мѣлѣ лѣнѣ de o calitate de лѣкрѣрѣ, алѣ кѣрора прецѣ маѣ фаче ѣнкѣ o annonѣ. Preste totѣ аша дарѣ аре ѣндѣнѣцѣ de 2 annone. Чѣне поате сѣ'шѣ кѣштѣче ачѣастѣ канѣлатѣ de арѣкѣле пѣчѣсарѣ пѣнтрѣ вѣаца са кѣ лѣкрѣлѣ (labor) мѣнѣлорѣ сале пре аннѣ, нѣ е нѣчѣ сѣракѣ нѣчѣ авѣтѣ, чѣ сѣ ѣн ѣкѣлѣврѣѣ кѣ ѣндѣнѣцѣле пѣтѣрѣѣ шѣ кѣ дѣлѣнѣца са. Din контрѣ чѣлѣ че нѣ шѣ ле поате кѣштѣга, е сѣракѣ; чѣлѣ че кѣштѣгѣ маѣ мѣлѣлѣ, е авѣтѣ, шѣ е авѣтѣ ѣн ачѣлашѣ градѣ, ѣн карѣ поате сѣ'шѣ мѣлѣнѣлѣче ачѣсте авѣрѣ, de 2, de 3, de 4, etc. opѣ.

Пѣтрѣнтарѣлѣ de грѣлѣ kostѣ ѣн Transilvania кѣ термѣнѣлѣ меѣзѣ, 2 лѣбре romane de араптѣ, саѣ 48 крѣчѣарѣ астрѣарѣ de арѣнтѣ. Децѣ 2 annone саѣ 96 пѣтрѣнтаре de грѣлѣ, факѣ апроапе ла 80 флорѣнцѣ de арѣнтѣ. Знѣ лѣкрѣторѣ de кѣмпнѣ кѣштѣгѣ кѣ браде ле сале пре аннѣ ла 60 пѣнѣ ла 120 флорѣнцѣ de арѣнтѣ; термѣнѣлѣ меѣзѣ 90 флорѣнцѣ; прѣн зрѣаре кѣ 10 флорѣнцѣ маѣ мѣлѣ de кѣлѣ чѣре сѣвѣстенѣца са аннѣзалѣ. ѣн annѣ de авѣндапѣцѣ поате сѣmma ачѣаста сѣ се редѣкѣ ла 80, 70 шѣ 60 флорѣнцѣ, дарѣ foarte кѣ грѣлѣ ла маѣ пѣнѣнѣ. ѣн сѣ лѣкрѣторѣ do кѣмпнѣ факѣ o economie foarte mare ѣн анна лаорѣ чѣа сѣмплѣ, сѣвѣстѣсѣндѣ кѣкѣрѣзѣлѣ ѣн локѣлѣ грѣлѣлѣ, лѣнтѣле ѣн локѣлѣ карнѣ, шѣ поате ле ѣн локѣлѣ чѣлорѣ маѣ мѣлѣ лѣгѣмѣ, шѣ кѣ модѣлѣ ачѣста редѣкѣ бѣкатѣле чѣле маѣ сѣкѣмпне ла сѣррогаѣ маѣ еѣтѣне. Дарѣ шѣ ачѣстеа шѣ аѣ градѣлѣ лорѣ, прѣсте карѣ нѣ се поате прѣче, фѣрѣ de а фѣчѣ пѣтерѣле омѣлѣ, шѣ de а мѣкѣшора рѣзѣлатѣлѣ лѣкрѣлѣ (laboris). De ачѣ ѣн коло ѣн чѣне лѣнса, сѣрѣчѣа, miseria.

II. ѣн Transilvania ла ѣн чѣнѣтѣ totѣ пѣмѣнтѣлѣ fuisse лѣберѣ, прѣпѣятѣ абсолѣтѣ а попорѣлѣ арѣкѣлѣторѣ шѣ пѣсторѣ, парѣ ѣн чѣнѣре (прѣпѣятѣ коммѣнѣ), парѣ ѣн спѣцѣ (прѣпѣятѣ солѣтарѣ). De ла венѣреа Знѣкрѣлорѣ, рѣцѣ ѣнтрѣдѣсѣсѣрѣ кѣ ѣн чѣлѣлѣ система феѣдалѣ (omagismulѣ), шѣ десноѣарѣ пре попорѣ de пѣмѣнтѣлѣ сѣлѣ, дѣндѣлѣ ла дрѣгѣторѣ лорѣ мѣлѣтарѣ шѣ чѣвлѣ, дрѣнтѣ премѣѣ пѣнтрѣ сѣрѣвѣде леорѣ. Попорѣлѣ арѣкѣлѣторѣ фѣ констрѣнсѣ а фаче сѣрѣвѣде ачѣстора, ла ѣн чѣнѣтѣ пѣнѣне, ѣн декѣрѣсѣлѣ тимпѣлѣ totѣ маѣ мѣлѣ, пѣнѣ кѣндѣ сѣнтѣ Владѣславѣ Добѣже се декѣедѣ сѣрѣвѣ лѣратѣ de глѣ (glebae adscriptus), шѣ се десноѣеа de тоатѣ прѣпѣятѣеа, Rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habet. Немѣшѣлѣ се нѣмѣ dominus terrestris. Дарѣ дакѣ пѣзѣтѣмѣ маѣ депарѣ ла система феѣдалѣзмѣлѣлѣ знѣгрѣскѣ, нѣчѣ немѣшѣлѣ нѣ фѣ прѣпѣятѣарѣ ѣн адеѣврѣ, чѣ нѣмаѣ зѣсѣрѣкѣтѣарѣ. кѣчѣ дѣнѣ стѣнѣдеа фамѣлѣѣ, totѣ пѣмѣнтѣлѣ венѣа ла фѣскѣ. Фѣскѣлѣ ера сѣнгрѣлѣлѣ прѣпѣятѣарѣ алѣ цѣрѣѣ (dominus directus). Nimenea

нѣ пѣтеа сѣ ѣнстрѣнѣеѣ пѣмѣнтѣлѣ, ка знѣ лѣкрѣ карѣ нѣ ера алѣ сѣлѣ, чѣ нѣмаѣ сѣ'лѣ ѣнотѣеѣе, шѣ верѣ-карѣ мемѣбрѣ алѣ фамѣлѣѣ ѣн верѣ-чѣ тимпѣ с'арѣ фѣ сѣлѣлѣлѣ, авѣа дрѣнтѣ de а рѣсѣкѣмпѣра пѣмѣнтѣлѣ ѣнстрѣнатѣ de ла фамѣлѣ (jus aviliticatis); ла стѣнѣдеа фамѣлѣѣ фѣскѣлѣ авѣа дрѣнтѣ de а траѣе ла сѣне totѣ пѣмѣнтѣлѣ ѣнстрѣнатѣ de ла фамѣлѣа стѣнсѣ. Арѣкѣлѣторѣлѣ ера ѣн асѣмѣне пѣсѣчѣне кѣтрѣ немѣшѣ; елѣ нѣ пѣтеа сѣ ѣнстрѣнѣеѣ нѣмѣка, кѣчѣ немѣшѣлѣ авѣа дрѣнтѣ de а траѣе ла сѣне totѣ пѣмѣнтѣлѣ карѣ стѣтѣсѣе o datѣ sѣнтѣ domnia sa. Сарѣнѣле арѣкѣлѣторѣлѣ ѣнгрѣзѣндѣ-се din zi ѣн zi, елѣ се мѣлѣемѣ маѣ ѣн зрѣмѣ кѣ факѣлѣтѣеа de а'шѣ пѣрѣсѣ шѣмѣеа шѣ de а се пѣтеа мѣта пре алѣ, кѣ кондѣгѣнѣ маѣ зѣшоаре, дарѣ нѣ ѣ се кончѣсѣе нѣчѣ ачѣастѣ лѣберѣтѣе трѣстѣ. ѣмперѣторѣлѣ Iosifѣ II desѣнѣнѣтѣ sѣrvia, шѣ дѣде воѣе оамѣнѣлорѣ de а се мѣта знде ле ва пѣлѣча. Дарѣ знде? кѣчѣ totѣ пѣмѣнтѣлѣ ера лѣгатѣ кѣ сарѣчѣне феѣдалѣ, шѣ нѣмаѣ чѣлѣ че possedeа пѣлѣе de кѣне (дѣпломѣ новѣлѣтарѣ) пѣтеа сѣ се бѣкѣре de лѣберѣте пѣрсоналѣ, мѣ сѣ'шѣ кѣштѣче прѣпѣятѣеа ѣнкарѣ ѣнотѣкарѣ. Рѣлѣлѣ чѣлѣ вѣзѣтѣ шѣ нѣпѣтѣ ѣн адеѣврѣ ера омоѣнѣзмѣлѣ, еарѣ рѣдѣчѣна рѣлѣлѣ ера jus aviliticatis шѣ jus fisci. Тоѣ локѣиторѣ арѣкѣлѣторѣ шѣ немѣшѣ нѣ форма de кѣлѣ o sistemѣ gradatѣ de sѣrvѣ. ѣн ачѣастѣ stape вѣлѣстѣматѣ нѣ се поате ворѣ сѣрѣосѣ de прѣпѣятѣеа, de дѣнзѣнѣре асѣпра еѣ, de ѣнстрѣнѣпѣреа, шѣ прѣн зрѣаре de чѣа-лалѣ парѣ, de кѣштѣрѣеа прѣпѣятѣѣѣ, нѣчѣ de кредитѣ пѣлѣкѣ. Децѣ нѣ се поате ворѣ нѣчѣ de прѣдѣлѣ пѣмѣнтѣлѣ ка алѣ знѣ лѣкрѣ че с'арѣ фѣ пѣтѣтѣ вѣнде абсолѣтѣ, чѣ нѣмаѣ de прѣдѣлѣ ѣнотѣкарѣ. Дарѣ ѣн ѣнцѣлѣссѣлѣ ачѣста се фѣчѣа вѣндѣрѣ foarte мѣлѣ, шѣ да матерѣе конѣоасѣ ла прѣчѣсѣе de авѣтѣчѣтѣе. Вѣнзѣторѣлѣ се ѣнвоѣа кѣ кѣмпѣрѣторѣлѣ ка сѣ'ѣ вѣндѣ пѣмѣнтѣлѣ кѣ знѣ прѣдѣ аша de mare (ѣнскрѣсѣ ѣн контрѣктѣлѣ de вѣнзѣаре), ѣнкѣтѣ нѣмѣне din фамѣлѣе сѣ нѣ маѣ поатѣ венѣ ла ѣдеа de а'лѣ рѣсѣкѣмпѣра. Кѣмпѣрѣторѣлѣ едѣфика пре пѣмѣнтѣлѣ кѣмпѣратѣ, шѣ аша 'лѣ ѣнгрѣзѣа шѣ маѣ таѣе, фѣндѣ кѣ рѣсѣкѣмпѣрѣторѣлѣ ера дѣторѣ de а рѣсѣкѣмпѣра атѣнчѣ шѣ сѣнпѣедѣфѣкатѣе.

III. ѣнкѣтѣ се пѣтеа вѣнде пѣмѣнтѣлѣ сѣнтѣ ачѣсте кондѣгѣнѣ, прѣдѣлѣ пѣмѣнтѣлѣ de арѣтѣрѣ ера, дѣнѣ калѣтѣе, de 100 флорѣнцѣ, de 75 fl., de 50 fl., de 25 fl., шѣ de 10 флорѣнцѣ de арѣнтѣ пѣнтрѣ 1 цѣгѣ de 1600 стѣнѣнѣ пѣтраѣѣ, саѣ локѣ de доаѣе гѣлѣте сѣмѣнѣтѣрѣ de грѣлѣ. Знѣ sessiѣне de 32 атарѣ цѣгѣрѣ се кѣмпѣра кѣ 3200 флорѣнцѣ, пѣмѣнтѣлѣ чѣлѣ маѣ бѣнѣ, шѣ o mѣшѣе de знѣ мѣлѣарѣ пѣратѣ (цѣрманѣ) се пѣтеа кѣмпѣра кѣ 1000,000 флорѣнцѣ de арѣнтѣ. ѣн сѣ атарѣ мѣшѣѣ ера foarte парѣ. Пѣнѣне ера

de 750,000 florinți, kari se nămia de a II klasse, și kă 500,000 florinți, kari se nămia de III klasse, saș kă 250,000 florinți kari se nămia de a IV klasse; destăle era kă 100,000 florinți, kari se nămia de a V klasse. Se înțelece kă, kă kăț mormia era mai tare lokvilt, kă atăta era mai skămnă, fiindă kă avea mai multe mănă de lăkrătorî. Dară pământulă lăkrătoriloră, kă zăă ce era sâpnășă și kontrivăziunii la stată, nă se kompăta în komplăssulă pământulăi allodială ce se vindea kă predărilă mai sășă însemnate.— Șină agrăkătorîi omăciș kare possedeo o sessiune de 32 ăizări de pământă de ăpată, de vii și de fănaă, făcea 4 zăle de robote kă mănă pre sâpămăntă saș 2 zăle kă boii. Șină kare possedeo 24 ăizări, făcea 3 zăle kă mănă; zăă kare possedeo 16 ăizări, făcea 2 zăle kă mănă; zăă kare possedeo 8 ăizări, făcea 1 zi kă mănă, și ațulă kare possedeo mai pădină, totă 1 zi. Afăpă de ačestea da decăma din toate prodăktele și din toate vitele năskăte în kărsulă annăli. Măierăle trebăia să toarkă o kantitate de toptă, și să mearpă la kărtea domneaskă, de kăte opă le va kiema domnăulă saș doamna supă a ăișta la trebăle familăiei domnești. Familăii întăreă de agrăkătorî trebăieo să lăkreze vara doaze trei sentămăni zăna dăpă ală la kăățăra ekonomăkă a domnăulăi pământesăkă, kari zăle li se săvătrădea apoi iarna, kăndă oamenăi nă nătea să lăkreze pentă sine nimăka; mormiăle omăciiloră remănea apoi nekăltivate, și ei nera de foame iarna, saș se îndatoarea la domnă pentă anni viitorî. Ačestă čerkă viăiosă nă mai avea finită. Mai adăăce apoi, kă nemășii era dăregătorăi loră de la čele mai mai instanăe pănă la kărtea săpăremă, și kă prin žrtăre măsării oamenăi nă nătea nikăire să kășăte dăntate; ei era esășă în realitate ărbătrăulă și kapăruăulă nemășiloră. Apoi totă ei nera și toate săpăniăle statăli, plătea kontrivăziune, făcea dărmărilă și kasole păăliche, și da pre fiil loră la milăgie. Ei nera toate săpăniăle kommănităciăi, dară kăpăș niči în kommănităciăle loră nă avea voie de a vinde vină și ală vățări, de a deskide volte, de a țăia karne, de a ăinea moră, de a nesăi și de a văna, kăči toate ačeste dăntări nămite *regale* (jus educilli, macelli, mundinarum, molendini, pis-

cationis et venationis) era nămai ale domnăulăi pământesăkă. Domnăi ačestăia le pănisseră kă înčetăulă totă pământulă kommănală și toate pădărilă, le înăstăsseră mormiăle loră čele în kărkate kă kontrivăziune, și pre ei însăși li făkăsseră săpă, făpă de a lăa săpăra sa datoră de a i nătri, kămă nătresăkă săpăniă pre săpăi loră. Ačeastă săpăie kămplăte se va vedeo mai lămărită din čăfre.— Čelă mai de fănte agrăkătorăi omăciș kă possessiune de 32 ăizări de pământă, kari kă predăulă čelă mai skămnă nă se săia preste 3200 florinți de ăpăintă, făcea 208 zăle de lăkră în făntea verăi, kari vină la 208 florinți de ăpăintă. Dară noi să nănemă nămai a treiă parte, adăkă 70 florinți. Măieră lăi înăkă mai făcea vre o 100 de zăle, kari mai făkă ală 34 florinți. Elă da decăma din toate prodăktele sale, kare mai vineo la 104 florinți. Elă năaveo dăntărilă kăvenite kommănităciăi kari mai kosta înăkă la 40 florinți. Elă plătea kontrivăziune statăli, făcea dărmărilă čerăi, da kărpățări, nera săpăniăle kommănităciăi, (afăpă de ačeeo kă era esășă țățăporă văsăčăiăniloră nemășiloră), kari mai făkă înăkă la 40 florinți. Sămma țățăporă ačestora este 288 florinți pentă kăpităriă de 3200, predăulă pământulăi; nota-bene, dăkă pământulă năpă fi fostă mormiă lăi, či i s'ăpă fi dată nămai în ărendă. Massimăulă ăpăndei pentă o ăssimine sessiune ăpă fi fostă 160 florinți, (dară nimene năi da atăta); însă čerănăulă plătea în bană, văkate, vite și lăkră pănă la 288 florinți. Dară noi ămă nășă predăulă pământulăi čelă mai mare, și ăpănda čea mai înălă. Însă pământulă nătea prea-lesne să fie nămai kă predăulă de 1600 florinți, și ăpănda ăvia i'ăpă fi venită la 80 florinți. Kă toate ačestea čerănăulă plătea 288 florinți de ăpăintă; va să zăkă de 4 opă mai măă de kăă veră-čele ăpăndăiă. Pentă čei čele avea nămai $\frac{1}{2}$ de sessiune, găestăiăle era și mai dispropăionate; pentă čei kă $\frac{1}{4}$ de sessiune, era nesăportăbile, și pentă čei kă mai pădină pământă, era ăčipătoare. La toate ačestea adăăce, kă dăkă omăăulă năaveo vitele și instrămentele nerașare, apoi trebăia kă pământă kă totă să toarpă de foame.